

Research Article

การวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

พรประสิทธิ์ เด่นโมฬี

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล pomprasit_tsh@hotmail.com

สิริฉันทน์ สติกรกุล เตชพาหพงษ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัจฉรา จันทร์ฉาย

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Demand Analysis of Undergraduate Students in Thai Higher Education Institutions Towards Entrepreneurship Program

Pornprasit Denmoree

Faculty of Education, Chulalongkorn University

Corresponding author email: pomprasit_tsh@hotmail.com

Sirichan Sathirakul Tachaphahapong

Faculty of Education, Chulalongkorn University

Achara Chandrachai

Faculty of Commerce and Accountancy, Chulalongkorn University

Received: August 23, 2021

Revise: September 20, 2021

Accepted: October 18, 2021

Published: December 30, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้ประกอบการในประเทศ และ (2) วิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี จำนวน 8 คน (2) ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความต้องการต่อหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 15 คน (3) ผู้ประกอบการที่เลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 20 คน (4) นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 390 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตาตามประเภทมหาวิทยาลัยและเลือกมหาวิทยาลัยในแต่ละกลุ่มอย่างละ 1 แห่งใน 4 ภาคของประเทศไทย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และค่าสถิติ ได้แก่ ความถี่และร้อยละ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า (1) มหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี มีทั้งหมดจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 1 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 4 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 1 แห่ง และมหาวิทยาลัย

เอกชน จำนวน 2 แห่ง ส่วนใหญ่เปิดสอนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป และมีจำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร 128-133 หน่วยกิต (2) ผลการวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการ พบว่า ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ และนักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะให้เปิดหลักสูตรผู้ประกอบการ ที่เป็นหลักสูตรระยะสั้นและใช้เวลาในการเรียนรายวิชาละ 1-2 ชั่วโมง และนักศึกษาส่วนใหญ่สนใจจะเรียน 5 อันดับแรก ได้แก่ การตลาด การเป็นผู้ประกอบการ การวางแผนทางธุรกิจ การเงิน และการจัดการกลยุทธ์ ผลการวิจัยอธิบายได้ว่าควรมีหลักสูตรเฉพาะที่จะส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการนักศึกษา, หลักสูตรผู้ประกอบการนักศึกษา, การศึกษาความเป็นผู้ประกอบการ

Abstract

The objectives of this research were to study the current state of entrepreneurship programs in Thailand; and, to determine the need for entrepreneurship programs among undergraduate students. Four sample groups were used: (1) eight administrators at universities where undergraduate entrepreneurship programs are offered; (2) 15 purposively sampled administrators at universities of the demand for entrepreneurship programs; (3) 20 purposively sampled entrepreneurs; and, (4) 390 quota sampled undergraduate students from each university category in each of the four regions of the country. This research is a qualitative and quantitative research. Data analysis was conducted through content review. The statistics used were frequency and percentage.

The research produced conclusions as follows. Firstly, undergraduate entrepreneurship programs are offered by eight universities: one public university, four Rajabhat universities, one Rajamangala university and two private universities. Most programs have been in place for longer than five years and their curricula involve 128-133 credits. Secondly, it was determined that most administrators, entrepreneurs and students are in need of short-term entrepreneurship programs where each subject requires one to two hours of study. The five subjects the majority of students are interested in are marketing, entrepreneurship, business planning, finance, and, strategy management.

Keywords: Entrepreneur Student, Student Entrepreneurship Program, Entrepreneur Education

บทนำ

ในปัจจุบันไม่เฉพาะนิสิตนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจที่สนใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ นิสิตนักศึกษาคณะอื่น ๆ อาทิ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ สังคมศาสตร์ ฯลฯ ต่างก็มีความสนใจที่จะเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น แต่ยังขาดโอกาสในการเข้าถึงความรู้ ถึงแม้ว่าในมหาวิทยาลัยจะมีโครงการสนับสนุนหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา แต่มีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนผู้เรียนที่รับได้จำกัด และคุณสมบัติของผู้เรียน จึงเห็นได้ว่าในมหาวิทยาลัยยังไม่มีหลักสูตรที่เปิดกว้างให้นิสิตนักศึกษาที่สนใจจะเป็นผู้ประกอบการธุรกิจได้เลือกเรียน สอดคล้องกับรายงานสถานภาพระดับความเป็นผู้ประกอบการของประเทศไทยของโครงการศึกษาสังคมความเป็นผู้ประกอบการระดับโลก พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมของ

ประเทศไทยที่เอื้อต่อการเป็นผู้ประกอบการน้อยที่สุด ได้แก่ ขาดโอกาสทางการศึกษาด้านการเป็นผู้ประกอบการในสถาบันที่ตนเองศึกษา (Bosma & Kelley, 2018, p. 108)

บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญในการสร้างนักศึกษาให้เป็นผู้ประกอบการ โดยเฉพาะการบ่มเพาะนักศึกษาให้มีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในองค์กรต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ และแตกต่างจากการใช้หลักการจัดการบริหารแบบเดิม ๆ (Chulalongkorn University, 2020) จะเป็นประโยชน์ต่อการช่วยเตรียมกำลังคนที่สำคัญของประเทศอีกทางหนึ่ง และยังคงสอดคล้องกับบทบาทของมหาวิทยาลัยตามนโยบาย Thailand 4.0 ขณะที่ Bailetti (2011, p. 1) กล่าวว่า หลักการส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย หนึ่งในปัจจัยที่

สำคัญคือการช่วยให้นักศึกษาสามารถนำความรู้หรืองานวิจัยของมหาวิทยาลัยไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ สอดคล้องกับรายงานวิจัยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (The Education Council Office, 2019, pp. 146-147) กล่าวว่า ปัจจุบันนักศึกษามีความต้องการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ สำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพมากขึ้น แต่เนื่องจากยังไม่มีความพร้อมทั้งมีความเสี่ยงที่ไม่สามารถรับได้ ประกอบกับระบบการศึกษาไทยไม่ได้เตรียมความพร้อมเพื่อเป็นผู้ประกอบการที่ชัดเจน จึงยังไม่มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่เกิดขึ้นในสังคมไทยมากนัก และสิ่งที่ขาดอย่างมากสำหรับประเทศไทย คือ การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งในสถาบันอุดมศึกษายังมีไม่มาก ไม่ว่าจะเป็นิวิชาเรียน หลักสูตร หรือกิจกรรม

จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการวิเคราะห์ความต้องการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย ต่อหลักสูตรผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรเฉพาะที่จะส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการอย่างแท้จริงให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาต่อไป และสามารถเตรียมความพร้อมนักศึกษาในการเริ่มต้นธุรกิจได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรีในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560-2561 โดยเป็นการศึกษาหลักสูตรผู้ประกอบการที่เป็นหลักสูตรปริญญาตรีหรือสาขาวิชาที่ใช้ชื่อว่า “การเป็นผู้ประกอบการ/ผู้ประกอบการ/ผู้ประกอบการธุรกิจ/การเป็นเจ้าของกิจการ/การจัดการเป็นผู้ประกอบการ”

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการนักศึกษา

ผู้ประกอบการนักศึกษา หมายถึง บุคคลที่เข้าเรียนในชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัยและดำเนินกิจกรรมผู้ประกอบการอย่างสร้างสรรค์และสร้างรายได้ในขณะที่เรียนในมหาวิทยาลัย (Hermens et al., 2015, p. 5) และงานวิจัยของ Sihatanont (2017, p. 134) กล่าวว่า นักศึกษาหรือผู้ประกอบการรุ่นเยาว์มักจะมีแนวคิดที่แตกต่างจากผู้ประกอบการที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว โดยมักจะมีลักษณะที่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ชื่นชอบความท้าทาย และไม่กลัวความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

รายงานของหน่วยงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของประเทศอังกฤษ (The Quality Assurance Agency for Higher Education, 2012, pp. 13-15) ศึกษาการพัฒนาผู้ประกอบการนิสิตนักศึกษาในประเทศอังกฤษ สร้างโมเดลการพัฒนาการเรียนรู้อุ้สำหรับพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. ความคิดของผู้ประกอบการ (Entrepreneurial mindset) ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพและอัตลักษณ์ทางสังคม ความใฝ่ฝันและเป้าหมายส่วนตัว ความมั่นใจส่วนบุคคลและความยืดหยุ่น ความมีวินัยในตนเองและองค์กรส่วนบุคคล ความเข้าใจในแรงจูงใจของตัวเอง ความสามารถในการไปไกลกว่าขีดจำกัด การรับรู้และบรรลุผล ความอดทนต่อความไม่แน่นอน ความคลุ้มเคลือ ความเสี่ยงและความล้มเหลว คุณค่าส่วนบุคคล: ความตระหนักด้านจริยธรรมสังคมและสิ่งแวดล้อม

2. ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial capability) ช่วงของพฤติกรรมลักษณะและทักษะ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การรับรู้โอกาสสร้างและประเมินผล การตัดสินใจที่สนับสนุนโดยการวิเคราะห์และการตัดสินใจที่สำคัญ การนำความคิดไปสู่การเป็นผู้นำและการจัดการ การสะท้อนและการกระทำ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านการสื่อสารและกลยุทธ์

3. ประสิทธิภาพของผู้ประกอบการ (Entrepreneurial effectiveness) ได้แก่ ใช้กลยุทธ์การสร้างธุรกิจที่เหมาะสม ทิศทางอิสระที่เป็นตัวของตัวเอง ความคืบหน้าของแต่ละ

เป้าหมายและวิธีการนำแนวคิดที่กล้าได้กล้าเสียมาสู่การปฏิบัติ สร้างทางเลือกธุรกิจและอาชีพ ดำเนินการสร้างกิจการใหม่ ระบุตลาดเป้าหมายและกลไกคุณค่าที่เกี่ยวข้อง

4. การตระหนักรู้ในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial awareness) พัฒนาความรู้ความเข้าใจถึงการสร้างกิจการใหม่และตระหนักถึงความกล้าได้กล้าเสียในการเป็นผู้ประกอบการ

สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการนักศึกษา คือ นักศึกษาที่ต้องการเป็นผู้ประกอบการโดยใช้ความรู้ ในขณะที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเพื่อแสวงหาโอกาสที่ได้จากมหาวิทยาลัยและเครือข่ายของมหาวิทยาลัยในการพัฒนากิจการของตนเองและการศึกษาการเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาเป็นกระบวนการจัดเตรียมความพร้อมนักศึกษาให้มีความรู้และทักษะของผู้ประกอบการ

หลักสูตรผู้ประกอบการนิสิตนักศึกษาในประเทศ

หลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรีในประเทศ จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้า มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนหน่วยกิตระหว่าง 128-133 จำนวน 6 แห่ง และหน่วยกิตระหว่าง 134-139 จำนวน 2 แห่ง โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย (1) วิชาแกน (Core subjects) ส่วนใหญ่ประกอบด้วยรายวิชาการเงิน การตลาด บัญชี การเป็นผู้นำและพฤติกรรมในองค์กร เศรษฐศาสตร์ กฎหมายธุรกิจ สถิติ การบริหาร การปฏิบัติการ การจัดการกลยุทธ์ เทคโนโลยีและการจัดการสารสนเทศ (2) วิชาเอก (Mandatory major) พบว่า รายวิชาเอกส่วนใหญ่มาจาก 4 กลุ่มวิชา ได้แก่ การตลาด การจัดการองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ การจัดการทางธุรกิจ การจัดการทางระบบสารสนเทศ (3) หลักสูตรและแนวคิดในการเลือกวิชาที่ใช้สอนส่วนใหญ่หลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการ อยู่ภายใต้คณะบริหารธุรกิจ/วิทยาการจัดการ ดังนั้นรายวิชาส่วนใหญ่จึงมาจากหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต เช่น โครงสร้างของวิชาศึกษาทั่วไปและวิชาแกนจะอิงตามโครงสร้างหลักสูตร

บริหารธุรกิจบัณฑิต ส่วนวิชาเอกบังคับและวิชาเอกเลือกเป็น วิชาภายใต้สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ (Office of the Higher Education Commission, 2019)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของ Nithikitsookkasem and Wingwon (2018) กล่าวว่า การส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการสามารถทำได้ ตั้งแต่ยังไม่ได้เป็นผู้ประกอบการหรือกำลังศึกษาอยู่ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการในอนาคต ลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้ประกอบการสำหรับกลุ่มที่ยังไม่ได้เป็นผู้ประกอบการ คือ ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Intentions) เป็นความตระหนักและความมั่นใจของบุคคลว่ามีแนวโน้มที่จะสร้างกิจการ และมีแผนที่จะทำกิจการนั้นในอนาคต รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ และงานวิจัยของ Kiatepornphichet and Parncharoean (2019) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบ คุณลักษณะและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำนวน 400 คน พบว่า ระดับคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการโดยรวมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรภาษาไทย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต อยู่ในระดับสูง และมีความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการไม่แตกต่างกัน คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ด้านความต้องการความสำเร็จและการเติบโต มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากผู้ที่ต้องการประสบความสำเร็จนั้น จะต้องมีความรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหาต่าง ๆ ภายในธุรกิจ และต้องมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จนั้น ๆ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบไปด้วยแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน หลักสูตรผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศ

2. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวิเคราะห์สาระ รวบรวมและศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรผู้ประกอบการ และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย

4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยและผู้ประกอบการ

4.1 สัมภาษณ์ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี จำนวน 8 คนเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี เพื่อทราบถึงแนวคิดและการดำเนินงานของหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรีในปัจจุบัน

4.2 สัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความต้องการต่อหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตามประเภทมหาวิทยาลัย 3 แห่ง รวมทั้งสิ้น 15 คน เพื่อทราบถึงความต้องการของมหาวิทยาลัย แนวคิดและการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการนักศึกษาตามที่มีมหาวิทยาลัยมุ่งหวัง

4.3 ผู้ประกอบการที่มีแนวคิดใหม่ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ จำนวน 20 คน โดยการใช้แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อต้องการทราบมุมมองของผู้ประกอบการว่า หลักสูตรผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีฯ สอดคล้องกับการเป็นผู้ประกอบการหรือไม่ รวมถึงคุณลักษณะผู้ประกอบการ ได้แก่ ในด้านพฤติกรรม ด้านคุณลักษณะ และด้านทักษะ

5. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษา จำนวน 390 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตาและการเลือกแบบเจาะจงใน 4 ภาคของประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง/กรุงเทพฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ เลือกจากประเภทมหาวิทยาลัย รวม 13 สถาบัน และในแต่ละมหาวิทยาลัยเลือกกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และไม่ใช้วิทยาศาสตร์ สาขาละ 15 คน ได้มหาวิทยาลัยละ 30 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 390 คน มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล (Population and purposive sampling information, research methods, validation and data analysis)

วัตถุประสงค์	ประชากร & จำนวน	วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง & จำนวน	เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล	วิธีตรวจสอบเครื่องมือ	ผลการตรวจสอบเครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
ข้อ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของหลักสูตร ผู้ประกอบการระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย	มหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี	เลือก 8 มหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี ทั้งหมดจำนวน 8 แห่ง	ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี จำนวน 8 คน	1. แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี	นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ จำนวน 5 ท่าน	ค่า IOC เท่ากับ 0.98	การวิเคราะห์เนื้อหา
ข้อ 2 การวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตร ผู้ประกอบการของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทย	มหาวิทยาลัยจากประเภทของมหาวิทยาลัย 5 กลุ่ม จาก 4 ภาคของประเทศไทย จำนวน 22 แห่ง ได้แก่ 1. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 15 แห่ง 2. มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ จำนวน 15 แห่ง 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง 4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง 5. มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 40 แห่ง	เลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามประเภทมหาวิทยาลัยละ 3 แห่ง รวมทั้งสิ้น 15 แห่ง ดังนี้ 1. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 3 แห่ง 2. มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ จำนวน 3 แห่ง 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 3 แห่ง 4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 3 แห่ง 5. มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 3 แห่ง	ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนและไม่เปิดสอนหลักสูตรผู้ประกอบการ จำนวน 15 คน	2. แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความต้องการของหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี	นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ จำนวน 5 ท่าน	ค่า IOC เท่ากับ 0.96	การวิเคราะห์เนื้อหา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ประชากร & จำนวน	วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง & จำนวน	เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล	วิธีตรวจสอบเครื่องมือ	ผลการตรวจสอบเครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
ข้อ 2 (ต่อ)	ผู้ประกอบการที่มีแนวคิดใหม่ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ	เลือกแบบเฉพาะเจาะจง	ผู้ประกอบการจำนวน 20 คน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการค้า และด้านบริการ	3. แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของตนเอง	นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ จำนวน 5 ท่าน	ค่า IOC เท่ากับ 0.97	การวิเคราะห์เนื้อหา
	นักศึกษาจากประเภทของมหาวิทยาลัย 5 กลุ่มคือ 1. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 2. มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏ 4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 5. มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวนทั้งหมด 119 แห่ง	ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตาตามประเภทมหาวิทยาลัยและเลือกมหาวิทยาลัยในแต่ละกลุ่มอย่างละ 1 แห่งใน 4 ภาคของประเทศไทย	นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 390 คน	4. แบบสอบถามความต้องการหลักสูตรฝึกอบรมผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี	นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ จำนวน 5 ท่าน	ค่า IOC เท่ากับ 1 และนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มนักศึกษา 30 คน โดยการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามนี้ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.97	การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ (1) ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี และ (2) ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทยต่อหลักสูตรผู้ประกอบการ โดยแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี

จากการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยพบว่า มีมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี มีทั้งหมดจำนวน 8 แห่ง สรุปได้ดังนี้

จำนวนปีที่เปิดสอนหลักสูตรผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่เปิดสอนมากกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 4 แห่ง เปิดสอนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 3 แห่ง และเปิดสอนน้อยกว่า 5 ปีขึ้นไป จำนวน 1 แห่ง และจำนวนนักศึกษาหลักสูตรผู้ประกอบการที่รับต่อปี พบว่า จำนวนน้อยกว่า 80 คน จำนวน 4 แห่ง และจำนวน 100 คน หรือมากกว่า จำนวน 4 แห่ง ทุกแห่งใช้ชื่อเป็นหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ส่วนชื่อสาขาจะแตกต่างกัน ได้แก่ การเป็นผู้ประกอบการ/ผู้ประกอบการ/ผู้ประกอบการธุรกิจ/การเป็นเจ้าของกิจการ/การจัดการเป็นผู้ประกอบการ ส่วนใหญ่หลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ อยู่ภายใต้คณะวิทยาการการจัดการ/คณะพาณิชย์/คณะเทคโนโลยีการจัดการ จำนวน 6 แห่ง และอยู่ภายใต้วิทยาลัยผู้ประกอบการ/คณะการสร้างเจ้าของธุรกิจและการบริหารกิจการซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวนเพียง 2 แห่ง จำนวนหน่วยกิตระหว่าง 128-133 จำนวน 6 แห่ง และจำนวนหน่วยกิตระหว่าง 134-139 จำนวน 2 แห่ง วิชาแกนที่มีสอนในทุกมหาวิทยาลัย ได้แก่ การเงิน การตลาด บัญชี การเป็นผู้นำและพฤติกรรมในองค์กร เศรษฐศาสตร์ กฎหมายธุรกิจ และสถิติ รายวิชาเอกส่วนใหญ่ มาจาก 4 กลุ่มวิชา ได้แก่ กลุ่มวิชาการตลาด กลุ่มวิชาการจัดการองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มวิชาการจัดการทางธุรกิจ และกลุ่มวิชาการจัดการทางระบบสารสนเทศ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ทั้งหมด 8 แห่ง ที่เปิดสอนหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรีในประเทศไทย พบว่า หลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรีในประเทศไทย

ส่วนใหญ่ คือหลักสูตรบริหารธุรกิจและเพิ่มชื่อสาขาใหม่เป็น สาขาการประกอบการ/การเป็นเจ้าของธุรกิจ/การเป็นผู้ประกอบการ อยู่ในภายใต้คณะบริหารธุรกิจ/วิทยาการจัดการ ดังนั้นรายวิชาส่วนใหญ่จึงมาจากหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต โครงสร้างของวิชาศึกษาทั่วไป วิชาแกนจะอิงตามโครงสร้างหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ส่วนวิชาเอกบังคับและวิชาเอกเลือกเป็นวิชาภายใต้สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทยต่อหลักสูตรผู้ประกอบการ

1. จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความต้องการของมหาวิทยาลัยต่อหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 15 คน พบว่า ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยทั้งหมดมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรผู้ประกอบการมีประโยชน์ในการส่งเสริมนิสิตนักศึกษาในการเป็นผู้ประกอบการและนักศึกษาต้องการเรียนหลักสูตรนี้ เพราะองค์ความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการสามารถเป็นทางเลือกในการเป็นผู้ประกอบการ หรือทำงานในองค์กรต่าง ๆ ได้ ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ เห็นว่าไม่จำเป็นที่ทุกมหาวิทยาลัยต้องเปิดหลักสูตรผู้ประกอบการเพราะขึ้นอยู่กับความพร้อมและความเชี่ยวชาญของแต่ละมหาวิทยาลัย แต่ควรเปิดเป็นหลักสูตรระยะสั้นสำหรับนักศึกษาทุกคนที่สนใจมาเรียน สำหรับการส่งเสริมให้นักศึกษาคณะอื่น ๆ ที่ไม่ได้เรียนสายบริหารธุรกิจให้สามารถเป็นผู้ประกอบการได้ ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ เห็นว่าควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาคณะอื่นสามารถลงทะเบียนวิชาการเป็นผู้ประกอบการเป็นวิชาเลือกได้

ด้านหลักสูตร ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ารูปแบบหลักสูตรผู้ประกอบการ ควรจะเป็นหลักสูตรระยะสั้น เพราะเกิดผลเร็ว และนักศึกษาสนใจที่จะเรียนมากกว่า ส่วนด้านวิธีการสอน ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า วิธีการสอนที่เหมาะสม คือ การสอนแบบประสบการณ์จริง/ลงมือปฏิบัติจริง การสอนผสมผสาน ทฤษฎีและปฏิบัติ และวิธีการสอนแบบโครงงาน

ด้านรายวิชาที่สนใจ ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าเป็นรายวิชาที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ 5 อันดับแรก ได้แก่ การตลาด การเงิน การบริหาร การปฏิบัติการ การวางแผนทางธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่า หลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรีในประเทศไทยส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ความรู้ (Knowledge) จากหลักสูตรบริหารธุรกิจที่อิงตามโครงสร้างหลักสูตรบริหารธุรกิจเป็นองค์ความรู้ทั่วไปเชิงกว้างซึ่งเหมาะกับการนำไปใช้ในการบริหารงานในองค์กรขนาดกลางหรือขนาดใหญ่มากกว่าที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจของตนเองที่มีขนาดเล็กและเริ่มต้นในการสร้างธุรกิจใหม่ (Startup) ซึ่งต้องการองค์ความรู้เฉพาะด้านในการเป็นผู้ประกอบการและการให้ความสำคัญในทุกระยะการเติบโตของผู้ประกอบการอย่างแท้จริง เช่น ความรู้เรื่องแหล่งเงินทุน จึงควรมีการสอนความรู้เฉพาะสำหรับผู้ประกอบการใหม่ (Startup) ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเกี่ยวกับความต้องการของมหาวิทยาลัยต่อหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 20 คน

พบว่า ผู้ประกอบการทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าเป็นหลักสูตรผู้ประกอบการที่มีประโยชน์ในการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการและสามารถเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการให้กับนิสิตนักศึกษาได้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า หลักสูตรผู้ประกอบการสอดคล้องกับทิศทางการส่งเสริมผู้ประกอบการใหม่ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า หลักสูตรดังกล่าวสามารถสนองตอบความต้องการของผู้เรียนเพื่อการเข้าสู่อาชีพหลังจบการศึกษาได้ และเห็นว่าทุกมหาวิทยาลัยสมควรที่จะเปิดหลักสูตรผู้ประกอบการ

ด้านหลักสูตร ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ เห็นว่า รูปแบบหลักสูตรผู้ประกอบการ ควรเป็นหลักสูตรระยะสั้น สำหรับวิธีการสอน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ เห็นว่าวิธีการสอนการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาที่เหมาะสมและได้ผลมากที่สุดกับยุคปัจจุบัน คือ ฝึกปฏิบัติจริง วิธีการสอนแบบผสมผสานทฤษฎีและปฏิบัติ และวิธีการสอนแบบให้

ผู้ประกอบการมาถ่ายทอดประสบการณ์ สำหรับกิจกรรมการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าเป็นการฝึกงานกับบริษัทผู้ประกอบการ/สหกิจ และฝึกปฏิบัติจริงกับงานที่ได้รับมอบหมาย

ด้านรายวิชาที่สนใจ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าเป็นรายวิชาที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ 5 อันดับแรก ได้แก่ การตลาด การเงิน บัญชี การบริหารการปฏิบัติการ และการวางแผนทางธุรกิจ ตามลำดับ

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการจากนักศึกษาจำนวน 390 คน

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม จากการสอบถามความต้องการของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำนวน 390 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 245 คน (ร้อยละ 62.82) โดยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 126 คน (ร้อยละ 32.31) ชั้นปีที่ 2 จำนวน 121 คน (ร้อยละ 31.03) ชั้นปีที่ 3 จำนวน 118 คน (ร้อยละ 30.26) กลุ่มตัวอย่างมาจากกลุ่มมหาวิทยาลัย 5 ประเภท ได้แก่ มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 120 คน (ร้อยละ 30.77) มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 90 คน (ร้อยละ 23.08) มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ จำนวน 60 คน (ร้อยละ 15.38) มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 60 คน (ร้อยละ 15.38) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 60 คน (ร้อยละ 15.38)

ข้อมูลความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการ พบว่า นักศึกษาที่สนใจจะเรียน จำนวน 360 คน (ร้อยละ 92) วิชาที่สนใจที่จะเรียนมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การตลาด จำนวน 187 คน (ร้อยละ 47.95) การเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 159 คน (ร้อยละ 40.77) การวางแผนทางธุรกิจ จำนวน 125 คน (ร้อยละ 32.05) การเงิน จำนวน 116 คน (ร้อยละ 29.74) และการจัดการกลยุทธ์ จำนวน 97 คน (ร้อยละ 24.87) จำนวนชั่วโมงที่เหมาะสมควรจะ 1-2 ชั่วโมงต่อรายวิชา จำนวน 248 คน (ร้อยละ 63.59) วิธีการสอนที่เหมาะสมจากการฝึกงาน/การปฏิบัติจริง จำนวน 221 คน (ร้อยละ 56.67) สื่อการสอนที่ต้องการ คือ มัลติมีเดีย จำนวน 200 คน (ร้อยละ 51.28) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการ (The demand analysis of entrepreneurship program) (n=390)

ข้อมูลความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการ		จำนวน (คน)	ร้อยละ
จำนวนผู้ที่สนใจจะเรียน	1. นักศึกษาที่สนใจจะเรียน	360	92.00
	2. นักศึกษาที่ไม่สนใจจะเรียน	30	8.00
วิชาที่สนใจที่จะเรียน*	1. การตลาด	187	47.95
	2. การเป็นผู้ประกอบการ	159	40.77
	3. การวางแผนทางธุรกิจ	125	32.05
	4. การเงิน	116	29.74
	5. การจัดการกลยุทธ์	97	24.87
จำนวนชั่วโมงที่เหมาะสม (ต่อรายวิชา)	1. ควรจะ 1-2 ชั่วโมงต่อรายวิชา	248	63.59
	2. ควรจะ 3-5 ชั่วโมงต่อรายวิชา	69	17.69
	3. ควรจะมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อรายวิชา	35	8.97
วิธีการสอน*	1. จากการฝึกงานการปฏิบัติงานจริง	221	56.67
	2. การเรียนการสอนในห้องเรียน	192	49.23
	3. การเรียนการสอนผ่านออนไลน์	143	36.67
สื่อการสอน*	1. มัลติมีเดีย	208	51.28
	2. สื่อสังคมออนไลน์	156	40.00
	3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์	138	35.38
บทบาทของผู้สอน*	1. มีความรู้และประสบการณ์จริงและสามารถแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนได้	290	74.36
	2. สามารถบูรณาการสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน	248	63.59
	3. สอนเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์และกำหนดการในตารางเรียน	157	40.26
การประเมินผล*	1. จากการสอบข้อเขียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด	236	60.51
	2. จากโครงการที่ได้รับมอบหมายให้ทำในรายวิชาที่เรียน	232	59.49
	3. จากเวลาเข้าชั้นเรียน	86	22.05
ต้องการให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุน*	1. ทำเป็นหลักสูตรออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ	139	35.64
	2. กำหนดเป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้ เช่น หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป	135	34.62
	3. เพิ่มรายวิชาโทหรือวิชาเลือกที่เน้นการเป็นผู้ประกอบการและนักศึกษาจากทุกคณะสามารถเข้าเรียนได้	92	23.59
เมื่อสำเร็จการศึกษามีความตั้งใจที่จะไปเป็นผู้ประกอบการ	1. ยังไม่ตัดสินใจว่าจะทำธุรกิจของตนเอง	126	32.31
	2. ทำธุรกิจของตนเองหลังจบการศึกษาแน่นอน	122	31.28
	3. ตั้งใจค่อนข้างมากที่จะทำธุรกิจของตนเอง	105	26.92

หมายเหตุ: * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สรุปผลการวิเคราะห์ความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการ พบว่า ทั้งผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้ประกอบการ และนักศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีความต้องการและสนใจ หลักสูตรผู้ประกอบการ โดยควรจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้น ใช้เวลา 1-2 ชั่วโมงต่อรายวิชา วิธีการสอนที่เหมาะสม ได้แก่ การฝึกงาน/การฝึกปฏิบัติจริง การสอนแบบผสมผสานทฤษฎี และปฏิบัติ ส่วนสื่อการสอน ได้แก่ มัลติมีเดีย และรายวิชาที่สนใจศึกษา ได้แก่ การตลาด การเป็นผู้ประกอบการ การวางแผนทางธุรกิจ การเงิน และการจัดการกลยุทธ์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่สำคัญที่นำมาอภิปราย 2 ประเด็น ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของหลักสูตรผู้ประกอบการระดับปริญญาตรี พบว่า หลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัยของรัฐอยู่ภายใต้ คณะวิทยาการจัดการ/คณะพาณิชยศาสตร์และเทคโนโลยีการจัดการ และส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนอยู่ภายใต้วิทยาลัยผู้ประกอบการ/คณะการสร้างเจ้าของธุรกิจและการบริหารกิจการ รายวิชาส่วนใหญ่ในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มุ่งสอนให้เป็นมนุษย์เงินเดือน ทำงานในองค์กร เน้นในเรื่องวิธีการบริหารธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน มากกว่าที่จะมุ่งเน้นเรื่องสอนให้เป็นเจ้าของกิจการตั้งแต่เริ่มต้นธุรกิจ พัฒนาธุรกิจ ธุรกิจเติบโตและการออกจากธุรกิจ แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการในมหาวิทยาลัยของรัฐไม่ได้เป็นหลักสูตรเฉพาะที่จะไปส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการที่จะเริ่มต้นธุรกิจ (Startup) ดังนั้นควรมีหลักสูตรเฉพาะที่จะส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการอย่างแท้จริง สอดคล้องกับรายงานวิจัยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (The Education Council Office, 2019, pp. 83-86) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างหลักสูตรการบริหารธุรกิจขนาดเล็กกับหลักสูตรเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการว่า หลักสูตรการบริหารธุรกิจขนาดเล็กจะมุ่งเน้นในเรื่องของการขายตามปกติ การทำกำไรและเติบโตภายในธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันให้สำเร็จตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของหลักสูตรคือทำให้นักศึกษาทราบวิธีการบริหารและดำเนินการกับธุรกิจขนาดเล็ก หรือบริษัทที่เริ่มดำเนินการมาแล้ว

รวมถึงการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ การเป็นผู้ประกอบการวางแผน การจัดองค์กรและการควบคุมธุรกิจขนาดเล็กให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ ในทางตรงกันข้ามหลักสูตรเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการจะมุ่งเน้นในเรื่องของการริเริ่มธุรกิจและพัฒนาสู่การเติบโตที่มีความเสี่ยง และจะเน้นมากในเรื่องการทำกำไรให้สูง การเติบโตที่รวดเร็ว และกลยุทธ์ในการออกจากธุรกิจอย่างได้ประโยชน์ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างหลักสูตรผู้ประกอบการที่แท้จริงในการเตรียมความพร้อมนักศึกษาในการเริ่มต้นธุรกิจนั้น หลักสูตรออนไลน์ระยะสั้น น่าจะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา โดยอาจจะเปิดเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตร (Non-degree) ซึ่งนิสิตนักศึกษาทุกคนจะสามารถลงทะเบียนได้ สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของไทย เริ่มเปิดหลักสูตรออนไลน์ระยะสั้น เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดตั้งวิทยาลัยบูรณาการศาสตร์ เพื่อดำเนินโครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ โดยผลิตหลักสูตรระยะสั้น (Module) ที่มีการบูรณาการศาสตร์ในหลากหลายด้านเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในตัว ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพได้ และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการ และการเกษตรสมัยใหม่ (Smart Farming) แบบเน้นการปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนสามารถเริ่มต้นธุรกิจใหม่ (Startup) หรือเป็นเกษตรกรผู้ประกอบการ ตามชุดวิชาที่เลือก (School of Integrated Science, 2021)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาไทยต่อหลักสูตรผู้ประกอบการ

จากผลการวิจัย พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่สนใจจะเรียนหลักสูตรผู้ประกอบการ จำนวน 360 คน (ร้อยละ 92) และต้องการทำธุรกิจของตนเองหลังจบการศึกษาแน่นอน จำนวน 122 คน (ร้อยละ 31.28) และตั้งใจค่อนข้างมากที่จะทำธุรกิจของตนเอง จำนวน 105 คน (ร้อยละ 26.92) ต้องการให้มหาวิทยาลัยส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ กำหนดให้เป็นรายวิชาให้เลือกเรียนได้ เช่น หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป จำนวน 152 คน (ร้อยละ 38.97) และทำเป็นหลักสูตรออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเลือกเรียนแบบสมัครใจ จำนวน 138 คน (ร้อยละ 35.38) ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า การศึกษา

ด้านผู้ประกอบการยังเป็นเรื่องใหม่ที่ยังขาดการส่งเสริมองค์ความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการ สอดคล้องกับ Bosma and Kelley (2018, p. 109) ได้จัดทำรายงานสถานภาพระดับความเป็นผู้ประกอบการของประเทศไทยของโครงการศึกษาสังคมความเป็นผู้ประกอบการระดับโลก พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมของประเทศไทยที่เอื้อต่อการเป็นผู้ประกอบการน้อยที่สุด ได้แก่ ขาดโอกาสทางการศึกษาด้านการเป็นผู้ประกอบการในสถาบันที่ตนเองศึกษา อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของนิสิตนักศึกษาไทยต่อการเป็นผู้ประกอบการในเชิงบวกและต้องการทำธุรกิจของตนเอง และสอดคล้องกับ Tungsongcharoen (2015, p. 5) ศึกษาคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาโทด้านบริหารธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาโทด้านบริหารธุรกิจ ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่ได้มีความแตกต่างกันระหว่างนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง และมหาวิทยาลัยที่ศึกษา และงานวิจัยของ Pamcharoan and Kiatepompichet (2019, p. 1) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ระดับคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการโดยรวมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรภาษาไทย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ อยู่ในระดับสูง และมีความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับมาก

สำหรับด้านรายวิชาที่สนใจ พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่สนใจจะเรียนในวิชาต่าง ๆ 5 อันดับแรก ได้แก่ การตลาด การเป็นผู้ประกอบการ การวางแผนทางธุรกิจ การเงินและการจัดการกลยุทธ์ สอดคล้องกับผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่มีความคิดเห็นว่า รายวิชาที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ 5 อันดับแรก ได้แก่ การตลาด การเงิน บัญชี การบริหารการปฏิบัติการ และการวางแผนทางธุรกิจ และสอดคล้องกับผู้บริหารของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า รายวิชาที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ 5 อันดับแรก ได้แก่ การตลาด การเงิน การบริหารการปฏิบัติการ การวางแผนทางธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับผลสำรวจของประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับหลักสูตรหรือ

โปรแกรมการศึกษาการเป็นผู้ประกอบการระหว่างปี ค.ศ. 2012-2014 ของศูนย์เพื่อความ เป็นเลิศของผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยจอร์จ วอชิงตัน (The National Survey of Entrepreneurship Education, 2014, pp. 8, 17) พบว่ามีหลักสูตรการเป็นผู้ประกอบการและการบริหารธุรกิจขนาดเล็ก มากถึง 1,200 หลักสูตร ตั้งแต่หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก พบว่า วิชาที่นิยมใช้สอน 5 อันดับแรกของการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ การเป็นผู้ประกอบการ การวางแผนทางธุรกิจ การเงินสำหรับผู้ประกอบการ การจัดตั้งธุรกิจใหม่ และการจัดการนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ มีภาวะที่ความต้องการหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สนใจจะเรียนวิชาในวิชาต่าง ๆ 5 อันดับแรก ควรมีหลักสูตรเฉพาะที่จะส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการอย่างแท้จริง ดังนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยสามารถนำไปใช้วางแผนรายวิชาที่นิสิตนักศึกษาสนใจที่จะเรียนได้ โดยเปิดเป็นวิชาเลือก ให้นิสิตนักศึกษาทุกคนจะสามารถลงเรียนได้ตามความสนใจ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษา
2. หลักสูตรที่พัฒนาสามารถนำไปปรับปรุงให้บุคคลทั่วไปที่สนใจเป็นผู้ประกอบการใช้เรียนได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการซึ่งเป็นขั้นตอนการเริ่มต้น ก่อนที่จะนำมาพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาไทย ดังนั้นจะต้องนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการซึ่งเป็นกระบวนการถัดไป ได้แก่ ขั้นตอนการออกแบบหลักสูตร ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนการนำไปใช้ และขั้นตอนการประเมินผล เพื่อให้หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้จริงและตอบสนองกับความต้องการของนักศึกษาในการเป็นผู้ประกอบการใหม่ (Startup)

2. การวิจัยครั้งนี้ สามารถต่อยอดในการพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการเฉพาะด้านสำหรับของนิสิตนักศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น หลักสูตรผู้ประกอบการด้านวิศวกรรมชีวการแพทย์ (Biomedical Engineering) หลักสูตรผู้ประกอบการด้านอาหารสุขภาพ (Food and Health) และหลักสูตรผู้ประกอบการด้านการศึกษาดิจิทัล (Digital Education)

กิตติกรรมประกาศ

ได้รับการสนับสนุนทุนจาก “ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช”

References

Bailletti, T. (2011, October) *Fostering student entrepreneurship and university spinoff companies*, Available: <https://timreview.ca/article/485> [5 June 2021]

Bosma, N., & Kelley, D. (2018) *Global entrepreneurship monitor: 2018/2019 global report*, Available: https://www.c4e.org.cy/reports/2019/Global_GEM_Report_2018_2019.pdf [5 June 2021]

Chulalongkorn University. (2020) *Mission of Chulalongkorn University* (พันธกิจจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), Available: <https://www.chula.ac.th/about/vision/vision-and-strategy/> [9 January 2020] (in Thai)

Hermens, A., Marchand, J., & Sood, S. (2015) *Student entrepreneurship: A research agenda*, Available: https://www.researchgate.net/publication/282370614_Student_Entrepreneurship_a_Research_Agenda [9 January 2020]

Kiatepompichet, M., & Pamcharoan, J. (2019) Undergraduate student's attribute and entrepreneurial intent in the Dhurakij Pundit University (คุณสมบัติและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์), *Dhurakij Pundit Journal*, vol. 7, no. 2, pp. 153-165. (in Thai)

Nithikitsookkasem, P., & Wingwon, B. (2018) Model entrepreneurial intentions of students vocational in education for enterprise incubator project (โมเดลความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนในโครงการศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา), *Journal of Business Administration the Association of Private Education Institutions of Thailand*, vol. 7, no. 1, pp. 146-161. (in Thai)

Office of the Higher Education Commission. (2019) *Courses that have been recognized by the Office of the Higher Education Commission between 2012 and 2018* (หลักสูตรที่ผ่านการรับทราบจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2555 ถึง ปี พ.ศ. 2561), Available: http://www.mua.go.th/users/bhes/MUA_CURR/CurrCer.html [23 October 2018] (in Thai)

School of Integrated Science. (2021) *Land science for sustainable development* (ปรัชญาของหลักสูตร), Available: <https://sis.ku.ac.th/klsd/ปรัชญาของหลักสูตร/> [24 June 2021] (in Thai)

Sihatanont, S. (2017) *Environmental factor in supporting young entrepreneur: The case study of student Faculty of Management Science* (ปัจจัยแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์กรณีศึกษานักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ), Master's thesis in Business Administration, Silpakorn University, Bangkok. (in Thai)

The Education Council Office. (2019) *Research report on management studies for entrepreneurship development* (รายงานวิจัยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ), Bangkok: Office of Educational Research and Development. (in Thai)

The National Survey of Entrepreneurship Education. (2014) *An overview of 2012-2014: Survey data*, Available: http://www.nationalsurvey.org/files/2014KauffmanReport_Clean.pdf [4 July 2021]

The Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA). (2012) *Enterprise and entrepreneurship education: Guidance for UK higher education providers*, Gloucester, UK: The Quality Assurance Agency for Higher Education.

Tungsongcharoen, S. (2015) *Entrepreneurial orientation of MBA student in Bangkok* (คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาโทด้านบริหารธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร), Independent study in Business Administration, Thammasart University, Bangkok. (in Thai)